

AJUNTAMENT DE REUS

ANTECEDENTS DEL PROTOCOL CONTRA LES AGRESSIONS SEXISTES A LES FESTES POPULARS

PER QUÈ HO FEM?

Des dels departaments de joventut i polítiques per la igualtat de l'Ajuntament de Reus juntament amb el col·lectiu Despertem el feminisme, sent una demanda que havien fet els i les joves del Consell de joves de secundària del curs 2014-2015, es va començar a treballar l'any 2016 per promoure una ciutat més igualitària, lliure d'actituds sexistes i discriminatòries, sobretot basant-nos en els contextos de festes i d'oci nocturn.

Durant aquest temps s'han implicat en la redacció del protocol altres entitats de la ciutat: Coordinadora d'Esplai i Escoltes de Reus, Coordinadora de Danses Tradicionals de Reus, H2O, Arsufesta i la Regidoria de Participació, Ciutadania i Transparència juntament amb la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Reus.

Amb aquesta idea vam crear la marca: «Reus lliure d'actituds sexistes i discriminatòries» i vam dissenyar la campanya preventiva per la Festa Major de Sant Pere amb el material gràfic: ESTIMO COM VULL I QUI VULL, SI DIC SÍ, TRIEM ON; SI DIC NO, BONA NIT!

La definició d'aquest protocol vol ser una eina de sensibilització, per totes les persones implicades en el seu disseny, però també una eina de resposta davant una situació sexista i discriminatòria, rebutjant aquestes situacions i atorgant a la comunitat la seva responsabilitat.

AJUNTAMENT DE REUS

DE QUÈ PARLEM?

Agressió: Una agressió és una acció il·legítima no justificada legalment i moral, que atempta contra els drets i la integritat física i psicològica d'una persona, a més dels seus béns.

Agressió sexista: És una agressió generada per motius de gènere, orientació sexual, aspecte físic entre d'altres. D'aquesta manera, la persona agressora les vol relegar a una posició d'inferioritat utilitzant diferents mecanismes. D'aquesta definició es desprèn que, en aquest context l'agressió està caracteritzada per ser un abús de poder d'una persona sobre una altra i, per tant, no es tracta d'un malentès o un conflicte.

Discriminació: Situació en què una persona hagi estat o pugui ser tractada de manera menys favorable que una altra en situació comparable per raó d'ètnia, religió o diversitat funcional.

Discriminació sexista: Situació on es valora a una persona segons el model heteronormatiu (home blanc heterosexual).

Festes populars: en el protocol entenem per festes populars els concerts i espais de festa que normalment es duen a terme al carrer en el context nocturn i que són susceptibles d'un risc potencial

Sexisme: és bàsicament una actitud caracteritzada pel menyspreu i la desvalorització, per excés o per defecte, de qualsevol persona que no respongui a l'estàndard de l'heteronormatiu. (home blanc heterosexual).

Violència física: Qualsevol acte de força contra el cos d'una persona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.

Violència psicològica: Conducta verbal o omissió intencional d'aquesta, que atempta contra la integritat emocional i produeix en una persona una desvaloració o un patiment. Inclou amenaces, humiliació, vexacions, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat.

Violència ambiental o material: Demostració de força mitjançant cops a les parets,

trencament d'objectes, malmetre objectes o patrimoni d'altres persones, etc.

Violència sexual i abusos sexuals: Qualsevol acte de naturalesa sexual exercit sobre una persona sense el seu consentiment. Inclou l'exhibició, l'observació i la imposició, -per mitjà de violència, intimidació, prevalença o manipulació emocional o per ús de substàncies (alcohol...)-, de pràctiques sexuals, amb independència que la presumpta persona agressora pugui tenir una relació afectiva o no.

c.1. **Agressions sexuals:** Consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida contra les persones que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne.

c.2. **Assetjament sexual:** Constitueix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una persona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

La violència masclista, més concretament, comprèn qualsevol altra forma anàloga que lesioni o que sigui susceptible de lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de les dones per raons de gènere, sent aquestes un dels col·lectius més vulnerables, però també, totes aquelles persones que no responguin al model heteronormatiu.

També s'exerceix la violència sobre les persones que opten per una diversitat sexual i/o una identitat de gènere diferent. No s'acceptaran ni es toleraran conductes homofòbiques, bifòbiques o transfòbiques.

Cal recordar que les conductes en forma de recriminacions, burles o insults destinades a menysprear o desvaloritzar a una dona sovint es dirigeixen cap al conjunt de les dones.

De la mateixa manera, cal recordar que les conductes en forma de recriminacions, burles o insults destinades a menysprear o desvaloritzar a una persona LGTBI (lesbianes, gais, transgènere, bisexual, intersexual i queer) sovint es dirigeixen cap al col·lectiu LGTBI.

Aquestes conductes sexistes no seran tolerades. Tanmateix, per tots aquests motius tampoc s'acceptarà publicitat sexista en els nostres espais.

AJUNTAMENT DE REUS

S'ha de tenir en compte que cada cas d'agressió és diferent i que aquests nivells són orientatius. D'aquesta manera, hem de tenir en compte que es poden donar, o no, accions combinades i que cada cas requerirà una valoració que ha de ser el més ajustada possible a les accions succeïdes, independentment de qui les hagi realitzat.

La violència simbòlica és l'estratègia construïda socialment que implica accions explícites o implícites en les quals s'exerceix dominació social i cultural.

Exemples de violències:

	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
Violència psicològica	Insultar, escridassar, burles sexistes, jutjar la vida sexo-afectiva, menysprear, comentaris sobre l'aparença....	Amençar, fer xantatge, ridiculitzar...	Amençar de mort, amenaçar amb el propi suïcidi....
Violència física	Envair l'espai, intimidar, donar empentes...	Immobilitzar, arraconar, escopir, perseguir...	Cop de puny/peu, retenir, agafar del coll, estirar cabells, utilització d'arma blanca..
Violència sexual	Mirades o comentaris sexuals no desitjats...	Tocaments sexuals no desitjats. Assetjaments per opció sexual, imposar pràctiques sexuals no segures...	Exhibicionisme sexual, violació (no només penetració), xantatge i amenaça per practicar sexe
Violència simbòlica	Ús de llenguatge sexista en l'àmbit públic (parlaments, discurs, màrqueting sexista...)	Aïllar	

Qui pot exercir les violències

Qualsevol persona pot protagonitzar un episodi violent, ja que totes les persones poden traspasar els límits d'altres i no reconeix-ho.

Les agressions no són únicament realitzades per persones desconegudes si no que, un

AJUNTAMENT DE REUS

gran nombre d'aquestes son fetes per persones de l'entorn proper a la víctima.

Qui les pot patir?

Aquest tipus d'agressions deriven d'un model heteronormatiu i patriarcal d'entendre la vida i les relacions sexo-afectives. Qualsevol persona pot patir-les, encara que són les dones i el col·lectiu LGTBI qui més les pateixen.

MARC LEGAL

SISTEMES INTERNACIONALS

ONU (1979). Convenció sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW): "Els Estats han d'adoptar totes les mesures adequades per: a) Modificar els patrons socioculturals de conducta d'homes i dones, amb l'objectiu d'aconseguir l'eliminació dels prejudicis i les pràctiques consuetudinàries i de qualsevol altra índole que estiguin basades en la idea de la inferioritat o superioritat de qualsevol dels sexes o en funcions estereotipades d'homes i dones" .

ONU (1993) Declaració sobre l'Eliminació de la Violència contra la Dona

"Els Estats han de "assegurar que la re-victimització de les dones no es produeixi a causa de les lleis insensibles a les consideracions de gènere, les pràctiques de la seva aplicació o d'altres intervencions", "prendre mesures per assegurar que els oficials de policies i fiscalies, així com altres autoritats públiques encarregades d'implementar les polítiques de prevenció, investigació i càstig de la violència envers les dones, reben entrenament adequat per sensibilitzar-les sobre les necessitats de les dones" i "animar el desenvolupament de guies adequades per assistir en la implementació dels principis establerts en aquesta Declaració"

L'OMS (2011) defineix la violència sexual com: "tot acte sexual, la temptativa de consumir un acte sexual, els comentaris o insinuacions sexuals no desitjades, o les accions per comercialitzar o utilitzar de qualsevol altra manera la sexualitat d'una persona

AJUNTAMENT DE REUS

mitjançant coacció per una altra persona, independentment de la relació d'aquesta amb la víctima, en qualsevol àmbit, inclosos la llar i el lloc de treball”

La violència sexual abasta actes que van des de l'assetjament verbal a la penetració forçada i una varietat de tipus de coacció, des de la pressió social i la intimidació per força física.

SISTEMES EUROPEUS

El **Consell d'Europa** a través del conveni **d'Istanbul** (2011) en la **Convenció sobre la prevenció i la lluita contra la violència contra les dones i la violència domèstica** defineix que aquestes formes de violència son un obstacle cap a la igualtat i un atemptat contra els drets humans.

SISTEMA ESTATAL

La Llei Orgànica 1/2004, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, inclou les agressions i la llibertat sexual “la manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, s'exerceix sobre aquestes per part dels qui siguin o hagin estat els seus cònjuges o dels qui estiguin o hagin estat lligats a elles per relacions similars d'afectivitat, àdhuc sense convivència qualsevol altra forma de violència contra les dones basada en el gènere, que es produeixi fora de les relacions de parella”.

El **Codi Penal** recull “**la llibertat sexual**”. Distingeix entre agressions i abusos sexuals.

La **Llei Orgànica 1/2015**, de modificació del C.P. incorpora el gènere com a agreujant i motiu de discriminació en els delictes d'odi seguint les recomanacions del Consell d'Europa especificades en el Conveni d'Istanbul.

Considera que hi ha **agressió sexual** quan no hi ha penetració però s'utilitza la violència o intimidació (art 178).

Es consideren més greus els casos de **violació**, “Quan l'agressió sexual consisteixi en

AJUNTAMENT DE REUS

accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o introducció de membres corporals o objectes per alguna de les dues primeres vies.. " (art 179).

No hi ha consentiment en Abús en condicions de superioritat que forcin a obeir sense violència o intimidació física, o en situacions en què la víctima hagi estat drogada, es trobi sota els efectes de fàrmacs o "qualsevol altra substància", com l'alcohol. (art 181).

Els **menors de 16 anys en situació d'abús i agressió sexual**, si hi ha violència o intimidació es considera delicte d'agressió sexual a una menor. (art 183).

Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'**Estatut de la víctima del delicte i els drets** que s'han de reconèixer a les víctimes que han patit violències. És un catàleg general dels drets que recull, entre d'altres, el dret a la informació, la protecció i el suport en tot cas; el dret a participar activament en el procés penal; el dret al reconeixement de víctima, i el dret a un tracte respectuós, professional, individualitzat i no discriminatori.

SISTEMA AUTONÒMIC CATALÀ

La Llei Catalana 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista, defineix la Violència sexual i abusos sexuals com una de les formes de violència masclista que es donen en l'àmbit social o comunitari "comprèn qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, d'intimidació, de prevalença o de manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu".

Llei 14/2010 del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència inclou com a maltractament l'explotació i els abusos sexuals quan es tracta de menors i noies adolescents.

La llei 11/2014, per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia també defineix els diferents tipus de discriminacions i d'assetjament que poden patir les persones LGTBI per raó de la seva expressió i orientació sexual.

AJUNTAMENT DE REUS

ACCIONS PREVENTIVES I DE SENSIBILITZACIÓ

Materials audiovisuals i gràfics.

- Guies d'actuació davant d'una agressió sexista.
- Cartells preventius i de sensibilització a les barres, WC i parets del recinte si es possible.
- Adhesius , díptics.
- Targetes de contacte i informació.

Canals personalitzats.

- Falques entre les cançons.
- Formacions als i les referents del protocol.

Canals massius.

- Notes de premsa, programa de festes, etc.

Compromís adhesió protocol

- Adherir-se al protocol.
- Realitzar la formació de sensibilització als membres de l'entitat.
- Utilitzar la marca de la campanya en els materials de difusió.
- Participar de les accions derivades del treball del protocol.

AJUNTAMENT DE REUS

AGRAÏMENTS

Agraïm la feina realitzada i que ens ha ajudat a definir aquest document a la gent que ha dissenyat:

- Protocol d'actuació enfront d'agressions discriminatòries a les festes universitàries del campus diagonal de Barcelona.
- Protocol contra les agressions sexistes en espais d'oci autogestionats . Cau de lluna.
- Protocol d'actuació contra les agressions sexistes festes majors del Poble Sec.
- Protocol de sensibilització, prevenció i actuació de Sabadell.
- Protocol contra les agressions masclistes, Casal Despertaferro.
- Col·laboració del cicle de grau superior de Promoció per la igualtat de gènere, INS Gaudí.